

РЕШЕНИЕ

№ 41529

гр. София, 11.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 15 състав, в публично заседание на 11.11.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Росица Цветкова

при участието на секретаря Антонина Митева, като разгледа дело номер **7280** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от АПК във връзка с чл. 118 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Образувано е по жалба на Ц. И. И. от гр. С., ж.к. К. поляна III част, блок 343, вх. Б, ет. 1, ап. 24, действащ чрез пълномощник адв. П. В. Й. срещу решение № 2153-21-180 от 24.06.2025г. на директора на ТП на НОИ - С. град, с което е потвърдено разпореждане № [ЕГН]/4 от 01.04.2025 г., издадено от длъжностно лице по пенсионно осигуряване. Жалбоподателят счита, че решението на Директора на ТП на НОИ - С. - град е неправилно и като такива следва да бъде отменено, по следните съображения: неправилно е прието, че ЕР № 90302/63 от 09.09.2024 г. е връчено на жалбоподателя на 12.12.2024 г., като оспорва изобщо решението да е било връчено, неправилно не е зачетен осигурителният стаж, положен в ФРГ, и неправилно добавката от 60лв. по 7ж, ал. 18 от ПЗР на КСО е включена в размера на пенсията преди преценката дали размерът и е под минимално допустимия. По изложените съображения се иска съдът да отмени решението и разпореждането и да върне преписката за ново произнасяне на административния орган. Претендират се разноските по делото.

Ответникът по жалбата – директорът на ТП на НОИ чрез процесуален представител оспорва основателността на жалбата по подробно изложени съображения и моли същата да бъде отхвърлена. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

След преценка на събраните по делото доказателства, Административен съд – София-град, трето отделение, петнадесети състав, приема от фактическа страна за установено следното:

С експертно решение на ТЕЛК при МБАЛ „Проф. Златарски“ ЕООД – [населено място] на

жалбоподателя е определена 90% трайно намалена работоспособност (ТНР) поради общо заболяване и дата на инвалидизиране 16.11.2023г. с вид на експертизата – преосвидетелстване.

Решението е било изпратено на жалбоподателя по пощата на 05.12.2024г. с известие за доставяне, което е върнато на 12.12.2024г. като недоставено. Доказателства, че решението е връчено на освидетелстваното лице по пощата или по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление по делото не са събрани. Напротив, от събраните доказателства се установява, че решението не е било връчено по пощата или по електронен път - с писмо председателят на ТЕЛК е уточнил, че решението е било изпратено на жалбоподателя по пощата на 05.12.2024г. с обратна разписка, която е върната на 12.12.2024г. с липса на удостоверение връчване. Въпреки липсата на връчване по пощата в Информационната система за контрол на медицинската експертиза е отбелязано, вероятно от издателя на решението, че с „обратна разписка“ от 12.12.2024г. решението е връчено на освидетелстваното лице и срокът за обжалване на решението за него е изтекъл на 26.12.2024г.

Решението е изпратено и на ТП на НОИ – С. град и е получено на 31.12.2024г. ведно с „известие за доставяне“ до освидетелстваното лице, в което липсва удостоверяване на получаването му от адресата.

С решение от 10.01.2025г. медицинската комисия при ТП на НОИ – С.-град е потвърдила оценката на трайно намалената работоспособност и степента на увреждането, датата и срокът на инвалидизиране.

Жалбоподателят е подал заявление до НОИ на 24.02.2025г. за отпускане на лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване въз основа на ЕР на ТЕЛК при МБАЛ „Проф. Златарски“ ЕООД – [населено място], с което му е определена 90% трайно намалена работоспособност (ТНР) поради общо заболяване и дата на инвалидизиране 16.11.2023г. с вид на експертизата – преосвидетелстване. Към заявлението е приложил два броя копия на експертното решение, в които за дата на връчване е попълнена дата 12.12.2024г. и е положен подпис под указаниято „подпис на лицето“. По повод на оспорването от страна на жалбоподателя на верността на отбелязването, че решението на ТЕЛК е връчено на освидетелстваното лице на 12.12.2024г., съдържащо се в представеното от жалбоподателя копие на решението пред ТП на НОИ при подаване на заявлението за отпускане на пенсията, съдът приема, че това отбелязване, дори да е направено от жалбоподателя, е негодно да удостовери валидно датата на връчване на решението и началото на срока за неговото обжалване. Както вече се посочи, такова връчване на решението от страна на ТЕЛК не е извършено нито по пощата, нито по електронен път. При тези доказателства съдът приема за безспорно, че най-късно към датата на подаване на заявлението за отпускане на пенсия жалбоподателят е запознат с решението и се е отказал от правото да го обжалва. Доколкото чл. 112а от Закона за здравето, съобщаването на решенията на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите организации - НОИ, НЗОК, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания и органите на медицинската експертиза на работоспособността, се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, а освидетелстваното лице и осигурителите се уведомяват с писмо с известие за доставяне или по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, съдът приема, че липсват доказателства за уведомяване на жалбоподателя по предвидения от закона способ за издаване на решението в един по-ранен момент от момента на подаване на заявлението. Т.е. при наличните доказателства съдът приема, че решението на ТЕЛК е влязло в сила на датата на подаване на

заявлението за издаване на пенсия, тъй като това е първата сигурна датата, за която е безспорно, че освидетелстваното лице е знаело за решението на ТЕЛК и се е отказало от правото да го обжалва. В тази връзка следва да се посочи, че дори да се установи безспорно авторството на отбелязването – и най-вече, че е извършено от жалбоподателя, то това не би означавало, че отбелязването е вярно, макар формално да удостоверява неизгодни за жалбоподателя факти. Датата 12.12.2024г. е датата, отбелязана в Информационната система за контрол на медицинската експертиза на база неосъщественото връчване по пощата на решението на освидетелстваното лице и е напълно възможно да е попълнена от жалбоподателя – било по негова инициатива от незнание и неразбиране как по-добре ще защити правата си, било по указание на длъжностно лице, приело заявлението му за пенсия, което без да има желание да го злепостави му е „подало“ данните от системата „12.12.2024г.“ с разбирането, че заявлението, за да е редовно и допустимо, следва да се основа на влязло в сила решение на ТЕЛК.

Отделно от това, жалбоподателят е посочил в заявлението, че до един месец ще представи документи за „немска пенсия“. С допълнително заявление от 19.03.2025г. жалбоподателят е поискал да му бъдат зачетени осигурителни периоди, осъществени във ФРГ. Жалбоподателят е бил уведомен от органите на осигуряването с писмо от 31.03.2025г., че искането му от 19.03.2025г. е изпратено до „компетентните институции чрез електронен обмен на социално осигурителна информация между България и ЕС и след получаване на отговор от тяхна страна, той ще бъде уведомен.

В същото време с разпореждане № [ЕГН] от 01.04.2025г. на пенсионен орган при ТП на НОИ – С.-град на жалбоподателя е отпусната пенсия за инвалидност поради общо заболяване за 90% ТНР и степен на увреждане с начална дата от 24.02.2025г. – датата на подаване на заявлението със срок на инвалидността до 01.09.2025г., зачетен осигурителен стаж до датата на инвалидизиране – 14г., 10 месеца, 29 дни и общ осигурителен доход за периода 18.12.2000г. – 22.08.2028г. в размер на 61 224.52лв. и индивидуален коефициент 0.8418. Размерът на пенсията за инвалидност е изчислен на 497.77лв. Към този размер е включена и сумата от 60лв., на основание § 7ж, ал.18 от КСО. Тъй като полученият размер от 557.77лв. е по-малък от сумата, представляваща 105 % от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО, определена със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, окончателния размер на пенсията е определен на 609.60лв.

Разпореждането е обжалвано по реда на чл. 117, ал.1, т.2 от КСО пред директора на ТП на НОИ, който след обсъждане на материалноправните предпоставки на постановеното разпореждане е отхвърлил подадената по административен ред жалба с решение № 2153-21-180 от 24.06.2025г. Приел е, че ЕР е получено от освидетелстваното лице на 12.12.2024г., влязло е в сила на 26.12.2024г., поради което правилно пенсията е отпусната от дата на подаване на заявлението, предвид нормата на чл. 30 от НПОС. Отделно от това е обосновал, че правилата на § 7ж от ПЗР на КСО са приложени правилно, както и че няма основания да се сумират осигурителни периоди осъществени в друга държава членка на ЕС, респ. да се съобразява доходът от тези периоди.

С оглед установеното от фактическа страна, Административен съд – София-град, трето отделение, петнадесети състав, при преценка на допустимостта на жалбата и след като извърши проверка на обжалвания акт с оглед наведените с жалбата основания и правомощията си по чл. 168, ал.1 от АПК, прави следните правни изводи:

Жалбата е подадена в срока по чл. 140, ал. 1 от АПК, от надлежна страна и е процесуално допустима.

По основателността на жалбата:

Обжалваният акт е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма. Решението на

директора на НОИ е подробно мотивирано, в него са изложени ясни и конкретни правни и фактически основания за издаването му. Няма основания да се приеме, че в хода на административното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, както и че актът е издаден при превратно упражняване на власт.

По отношение на материалната законосъобразност на акта, спорът се свежда до това, дали правилно е определен началният момент на пенсията, спазен ли е алгоритъмът, определен в Регламент (ЕС) 883/2004 и дали при определяне на размера на пенсията добавката от 60 лв. е следвало да бъде включена преди изравняване на пенсията към 105% от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО, определена със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, или след това.

По тези въпроси съдът приема следното:

Предвид обстоятелството, че по делото безспорно се установи, че решението на ТЕЛК не е било връчено по предвидения в закона ред на освидетелстваното лице до 24.02.2025г., то срокът за обжалването му не би могъл да тече за освидетелстваното лице преди тази дата. Затова няма основание да се приеме, че подаденото на 24.02.2025г. заявление пред НОИ е подадено след едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК по отношение на правоимащото лице. Няма основание пенсията да се отпусне от датата на подаване на заявлението, тъй като месечният срок от изтичане на срока за обжалване не е пропуснат. Началният момент на пенсията следва да е датата на инвалидизирането.

Съгласно § 7ж, ал. 18 от ПЗР на КСО при отпускане на пенсия, свързана с трудова дейност, с начална дата от 1 юли 2022 г. след изчисляването ѝ по реда на този кодекс се включва сума от 60 лв. при съответното прилагане на ал. 1 – 17. При систематичното и граматическото тълкуване на нормата съдът приема, че правилно добавката от 60 лв., е включена в размера на пенсията за инвалидност поради общо заболяване след изчисляването ѝ по правилата на чл. 75, ал.1 и ал. 2 и едва след това е определен окончателен размер, приравнен на 105 % от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО, определена със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Съотношението към минималния размер следва да се преценява след включването на добавката от 60 лв., което в случая е сторено от административните органи. Дори да се приеме, че уредбата на КСО противоречи на нормата на ал. 2 от ПМС № 479 от 30 декември 2021 г., съобразно която допълнителната сума по ал. 1 в размер 60 лв. месечно се изплаща към пенсията или сбора от пенсиите заедно с добавките и компенсациите към тях на всеки пенсионер независимо от размера на получаваната пенсия, приложения следва да намери § 7ж, ал. 18 на КСО. Текстът на кодекса е с по-висок ранг, поради което именно той следва да намери приложение. Отделно от това следва да се отбележи, че той е и по-нов. Това обстоятелство макар да не формира йерархията на нормите в случая и да не се отразява на разрешението на установената колизия, разкрива развитието на уредбата и създаденото ново законодателно разрешение, което административният орган правилно е съобразил.

Възражението, че размерът на пенсията неправилно е определен без да се зачитат осигурителни периоди, завършени във ФРГ, съдът намира за основателно. Видно от данните по преписката, жалбоподателят още с първоначалното заявление изрично е посочил, че разполага с осигурителни периоди, завършени във ФРГ, а с последващото заявление от 19.03.2025 г. изрично е поискал същите да бъдат зачетени при определяне на пенсията. Административният орган е изпратил искане до компетентните институции на ФРГ чрез електронен обмен на социалноосигурителна информация, но към момента на издаване на разпореждането от 01.04.2025 г. отговор не е бил получен. Въпреки това в решението си директорът на ТП на НОИ е

приел, че няма основание да се сумират осигурителни периоди, осъществени в друга държава членка на ЕС, респ. да се съобразява доходът от тези периоди. Съдът счита, че този извод противоречи на приложимите норми на правото на Европейския съюз. В случая е налице трансграничен елемент – жалбоподателят твърди и е посочил конкретно осигурителни периоди, положени във ФРГ, която е държава членка на ЕС. С оглед на това при определяне правото на пенсия за инвалидност и на нейния размер са приложими разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 относно координацията на системите за социална сигурност и Регламент (ЕО) № 987/2009 за неговото прилагане. Съгласно чл. 44–49 от Регламент (ЕО) № 883/2004 за пенсиите за инвалидност, основани на осигурителни периоди (тип Б обезщетения), се прилагат по аналогия правилата за пенсии за старост. Чл. 52, § 1, б. „а“ и „б“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 предвижда, че всяка компетентна институция е длъжна да извърши две изчисления:

1. да определи т.нар. „самостоятелна“ пенсия, само въз основа на периодите, завършени по нейното национално законодателство; и
2. да определи „теоретична“ пенсия, като приеме, че всички осигурителни периоди, завършени от лицето във всички държави членки, са завършени по нейното законодателство, след което да изчисли „про-рата“ пенсия, като приложи към тази теоретична сума отношението между периодите, завършени по нейното законодателство, и общата продължителност на всички завършени периоди.

Всяка държава членка следва да начислява и изплаща по-високата от самостоятелната и про-рата пенсия, изчислени по този алгоритъм. Така установеният в Регламент (ЕО) № 883/2004 механизъм представлява координация на националните системи, а не тяхна хармонизация – условията за придобиване на право и формулите за размер са определени от националното право, но се прилагат в рамките на посочения координационен режим. В този смисъл е и постоянната практика на Съда на ЕС относно предходния Регламент (ЕИО) № 1408/71, кодифицирана в настоящия Регламент – решения по дела C-5/91 Di Prinzio, C-406/93 Reichling, C-251/94 Lafuente Nieto и др., в които се приема, че държавите членки запазват компетентност да определят размера по своето право, но при задължително сумиране на осигурителните периоди и изчисляване на теоретична и про-рата сума в съответствие с координационните разпоредби.

От изложеното следва, че след като жалбоподателят е заявил наличие на осигурителни периоди във ФРГ и това е било доведено до знанието на ТП на НОИ, административният орган е бил длъжен при определяне правото и размера на пенсията да приложи правилата на Регламент (ЕО) № 883/2004 и да предприеме всички необходими действия по Регламент (ЕО) № 987/2009 за събиране на данните за тези периоди и доходи, преди да се произнесе окончателно по заявлението. В случай че към момента на постановяване на решението не е било възможно да се установят всички релевантни факти, органът е имал възможност да отпусне временна пенсия въз основа на известните му национални осигурителни периоди, като изрично предвиди последващо преизчисляване при получаване на информацията от компетентната германска институция, но не и да приеме, че „липсват основания“ за сумиране на осигурителни периоди в друга държава членка. Като е отказал да вземе предвид възможното наличие на осигурителни периоди, положени във ФРГ, и изрично е приел, че не следва да се сумират периоди и доходи в друга държава членка, административният орган е нарушил приложимия координационен режим по Регламент (ЕО) № 883/2004, поради което в тази част актът е материално незаконосъобразен. Липсата на окончателен отговор от германските компетентни органи към момента на издаване на разпореждането не освобождава ТП на НОИ от задължението да приложи координационните разпоредби и да се произнесе при съобразяване на потенциално релевантните осигурителни периоди в друга държава членка.

Съдът намира за необходимо да отбележи, че прилагането на Регламент (ЕО) № 883/2004 не означава, че българската осигурителна система „финансира“ осигурителни периоди, за които не са внасяни вноски в Република България. К. механизъм по чл. 52 от Регламента предвижда определяне на т.нар. теоретична пенсия, все едно всички периоди са завършени по българското законодателство, а след това – на т.нар. про-рата пенсия, като върху тази теоретична сума се прилага съотношението между осигурителните периоди, завършени по българското право, и общия брой завършени периоди във всички държави членки. По този начин на НОИ се вменява да поеме единствено частта от финансовата тежест, съответстваща на действително завършените в България периоди, а не да заплаща пенсия за периоди, през които не е бил длъжим принос към българската система. Обстоятелството, че в резултат на прилагането на този механизъм общият размер на пенсиите, получавани от различните държави членки, може да бъде по-благоприятен за лице, упражнило правото си на свободно движение, отколкото ако същото е работило през целия период само в една държава, е предвиден и целен ефект на координацията, а не на „прехвърляне“ на чужди осигурителни периоди към една национална система. Правото на Европейския съюз изисква националните органи да не намаляват неоснователно правата на осигурените лица поради трансграничния характер на трудовата им биография, но не ги задължава да поемат финансова тежест за периоди без принос към съответната национална схема.

По изложените съображения съдът приема, че обжалваното решение и потвърденото с него разпореждане следва да бъдат отменени и преписката да бъде върната на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени с настоящото решение.

С оглед изхода на делото претенцията за разноски на жалбоподателя следва да се постави на обсъждане: представени са доказателства за платена държавна такса в размер на 10лв. и договор за правна защита и съдействие, в който е посочено, че услугата се дава при условията на чл. 38, ал.1, т. 2 от Закона за адвокатурата, т.е. безплатно. Съгласно чл. 38, ал.1, т.2 от ЗА адвокатът може да оказва безплатно адвокатска помощ и съдействие на материално затруднени лица, като алинея 2 на същия текст предвижда, че ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение. Съдът определя възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения в наредбата по чл. 36, ал.2 и осъжда другата страна да го заплати. В случая са налице предпоставките по чл. 38, ал. 2 ЗА и на адвоката, оказал безплатна правна помощ следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размера, определен в наредбата по чл. 36, ал. 2 от ЗА.

Разпоредбата на чл. 8, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа регламентира, че възнаграждението за процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела без определен материален интерес по Кодекса за социално осигуряване е 500 лв. На основание чл. 143, ал.1 от АПК ТП на НОИ – С.-град следва да бъде осъдено да плати на пълномощника на жалбоподателя възнаграждение в размер на 500лв. Няма основание платената държавна такса да се възлага в тежест на ответника, тъй като тя не е била длъжима.

Предвид изложеното и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК, Административен съд – София-град, трето отделение, петнадесети състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба на Ц. И. И. от [населено място], ж.к. К. поляна III част, блок 343, вх. Б, ет. 1, ап. 24, действащ чрез пълномощник адв. П. В. Й., решение № 2153-21-180 от 24.06.2025г. на директора на ТП на НОИ - С. град и потвърденото с него разпореждане № [ЕГН]/4 от 01.04.2025 г., издадено от длъжностно лице по пенсионно осигуряване.

ВРЪЩА преписката на административния орган за ново произнасяне съобразно дадените от съда указания по тълкуването и прилагането на закона.

ОСЪЖДА ТП на НОИ - [населено място] да плати на адв. П. В. Й. от САК за адвокатско възнаграждение сумата в размер на 500лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14 – дневен срок от съобщаването на страните, че решението е изготвено.

Съдия: